

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/wydawnictwo/do-pobrania/publikacje-bezplatne/106673,Polskie-Termopile-1920-publikacja-IPN-Rzeszow-na-100-lecie-zwyciestwa-nad-bolsze.html>
12.07.2026, 10:19

„Polskie Termopile 1920” – publikacja IPN Rzeszów na 100-lecie zwycięstwa nad bolszewikami

Autor:

Chmielowiec Piotr, Magdoń Jacek, Szopa Piotr

Do pobrania:

[„Polskie Termopile 1920” – publikacja IPN Rzeszów \(fragmenty\) \(pdf, 2 MB\)](#)

Opis

Piotr Chmielowiec, Jacek Magdoń, Piotr Szopa, *Polskie Termopile 1920*, Rzeszów 2020, 68 s., ISBN:978-83-8098-200-0

W stulecie bitwy warszawskiej, jednej z najbardziej przełomowych w dziejach świata, która zdecydowała o odepchnięciu nawały bolszewickiej na Polskę i Europę, Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie przygotował publikację poświęconą bitwom, które rozegrały się w południowej części teatru wojny polsko-bolszewickiej, a ich rezultat miał istotne znaczenie dla obrony południowo-wschodnich kresów Rzeczypospolitej. Pozwoliło to z jednej strony powstrzymać bolszewickie wojska przed zajęciem Lwowa i innych miejscowości obecnego Podkarpacia, z drugiej zaś dokonać przegrupowania sił polskich przed podjęciem działań ofensywnych.

Określenie „Polskie Termopile” przyjęło się wobec kilku bitew z historii Polski, na wzór starożytnej bitwy pod Termopilami. Cechy wspólne tych starć, upodabniające je do desperackiej obrony Spartan przed Persami w wąwozie termopilskim, to rażąca przewaga sił po stronie atakującej oraz heroiczna postawa obrońców, walczących do końca – do wyczerpania zapasów, a nawet do ostatniego żołnierza. Bitwa pod Termopilami to jedna z najbardziej znanych bitew starożytności. W wąskim przesmyku doszło w roku 480 p.n.e. do starcia armii króla perskiego Kserksesa I z niewielką grupą spartańskich żołnierzy.

W dotychczasowej historiografii, spośród bitew stoczonych w 1920 r., kwalifikowano do miana „Polskich Termopil” bitwę pod Zadwórzem (17 sierpnia) i bitwę pod Dytiatynem (16 września). Z uwagi na podobne znaczenie, jakie miała bitwa pod Dytiatynem oraz bohaterską postawę jasielskich, krośnieńskich i tarnowskich ochotników – gimnazjalistów i profesorów, zdecydowaliśmy się przybliżyć też bitwę pod Firlejówką, stoczoną 6 września 1920 r.

Autorami publikacji są historycy Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie dr Piotr Chmielowiec, dr Jacek Magdoń i dr Piotr Szopa. Fragmenty publikacji, szczególnie dotyczący Bitwy pod Zadwórzem, oddajemy w Państwa ręce, całość można przeczytać w wersji papierowej.

Najnowszą publikacją pragniemy przyczynić się do wzmocnienia pamięci o bohaterskiej postawie naszych Rodaków przed 100 laty. Będziemy ją rozpowszechniać wśród uczestników obchodów rocznicowych 22 sierpnia 2020 r. w Zadwórzcu i 19 września 2020 r. w Dytiatynie oraz podczas

odsłonięcia tablicy poświęconej uczniom jasielskiego gimnazjum, którzy wraz z prof. Romanem Saphierem polegli w bitwie pod Firlejówką (dzisiejsza wieś Andrijiwka).

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

[Nastę
ny](#)

[Powrót](#)